

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-102>

УДК 336.7

СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СФЕРИ РОЗДРІБНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

THE CURRENT STATE OF THE RETAIL BANKING SECTOR IN UKRAINE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Скоропад Ірина Станіславівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/000-0002-5450-0997>**Заверуха Ігор Михайлович**аспірант,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7323-2423>**Skoropad Iryna, Zaverukha Ihor**

Lviv Polytechnic National University

Стаття присвячена аналізу сучасного стану банківського сектору у сфері роздрібного бізнесу в Україні та перспективам його розвитку. Авторами проведено аналіз впливу сучасних тенденцій на банківську конкуренцію в Україні, зокрема скорочення кількості банківських відділень в Україні та перехід клієнтів на цифрові канали обслуговування; зростаюча конкуренція з боку NovaPay; впровадження відкритого банкінгу. Рекомендується інвестувати в цифрові застосунки, розширювати спектр послуг та співпрацювати з фінтех-компаніями. Висновок підкреслює, що банки, які швидко адаптуються та зможуть запропонувати інноваційні рішення, збережуть конкурентоспроможність і лояльність клієнтів в умовах змін у банківській сфері України.

Ключові слова: банк, фінтех-компанія NovaPay, банківська конкуренція, скорочення банківських відділень, відкритий банкінг, Monobank, відкриті API.

The relevance of the article's topic is due to the significant challenges faced by the modern banking sector in the retail business. Banks must develop optimal strategies for attracting and retaining customers, considering current trends and forecasting future opportunities. The focus on the retail sector is critical for banks to diversify their revenues, adapt to changing customer preferences, and serve customers in regions where there are no bank branches. The purpose of the article is to study the trends that will have a significant impact on the development of the banking sector in the strategic perspective and, at the same time, require further research. The research methods used include grouping, analysis, synthesis, and economic analysis to visualize the dynamics of active payment cards in Ukraine and the number of bank branches, as well as comparison to analyze international experience in implementing open banking. The research database includes the regulatory framework for the functioning of the banking services market in Ukraine, annual financial reports and periodic statistical reviews of the NBU, materials from print and online media on the functioning of the banking sector of retail business in Ukraine, etc. The authors consider the prospects for the implementation of open banking in Ukraine, including the positive and negative consequences for traditional banks, examine how the expansion of activities by non-bank financial institutions such as NovaPay affects the competitive situation in Ukraine's banking sector, and analyze how traditional banks may lose competitiveness if they do not adapt to new market conditions. The scientific novelty of the results lies in the identification and in-depth study of the factors influencing the development of the banking sector in Ukraine, namely the growing competition from fintech company NovaPay, the implementation of open banking, trends toward a reduction in the number of bank branches, and the shift of customers to digital service channels. The practical significance of the obtained results includes the potential use of the scientific and theoretical conclusions proposed in the article for the formation or adjustment of banking strategies in the retail business sector in Ukraine, taking into account the trends and prospects highlighted in this article. Some provisions are the groundwork for further research.

Keywords: bank, fintech company NovaPay, banking competition, reduction of bank branches, open banking, Monobank, open APIs.

Постановка проблеми. Сучасний банківський сектор в сфері роздрібного бізнесу зіштовхується з вагомими викликами, які вимагають уваги та стратегічного підходу для забезпечення успішного функціонування. Ключовим завданням для банків у цьому сегменті є формування оптимальних банківських стратегій на залучення та утримання клієнтів із врахування поточних трендів та прогнозування стратегічних перспектив. Акцитування уваги на сфері роздрібного бізнесу обумовлена декількома факторами. По-перше, у банків існує потреба у диверсифікації статей доходів, особливо в умовах зростаючої конкуренції серед учасників ринку. По-друге, банки мають реагувати на зміни у споживчих вподобаннях та поведінці клієнтів, що вимагає більш гнучкого підходу до надання фінансових послуг. По-третє, наявністю на ринку незаповнених ніш у населених пунктах, де відсутні структурні підрозділи банків (банківські відділення).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням питань функціонування та перспектив розвитку банківської системи займаються різні науковці, а саме: Шуміло О., Заїка О., Гречко С. [11], Семенов А., Пахненко О., Шалда А. [10], Руцишин Н., Пелех О., Козак А., Криворучко Н. [9], Мороз Н., Червінська О., Наквацький М. [4], Кретов Д., Міндова О. [3], Король М., Співак В., Куліковська І. [2] та інші науковці.

Беручи до уваги досягнення цих та багатьох інших вчених-економістів, слід зауважити, що поточні тренди у розвитку сфери роздрібного бізнесу в Україні вимагають подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення тенденцій, які будуть мати вагомий вплив на розвиток банківської сфери в стратегічній перспективі, і які, водночас, потребують подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх років банківська система України в цілому та кожен із банків окремо по-різному переживають трансформаційні процеси, зумовлені впровадження нових фінансових технологій, зростаючою конкуренцією, а також геополітичними, демографічними та законодавчими змінами. Ефективне функціонування будь-якого банку залежить від врахування ним стратегічних перспектив, які можуть бути зумовлені поточними тенденціями. Нами виокремлені ті із них, які потребують додаткового вивчення, а саме:

– скорочення кількості банківських відділень в Україні та перехід клієнтів на цифрові канали обслуговування;

– зростаюча конкуренція з боку NovaPay – небанківської фінансової установи;

– впровадження відкритого банкінгу;

Розглянемо детально кожен з них.

1. Згідно з отриманими даними за період січень 2019 р. – липень 2024 р. відбулося зменшення кількості структурних підрозділів банків в Україні на 3 424 одиниць: із 8 509 до 5 085 відділень. Наразі майже половина (45,13%) всіх відділень належить двом державним банкам: КБ «ПриватБанк» (1120) та АТ «Ощадбанк» (1175). В цілому частка структурних підрозділів 6 державних банків становить 53,29% (2710). Серед недержавних банків найбільше відділень у АТ «Райффайзен Банк» (331) АТ «Укрсиббанк» (222) та АТ «ПУМБ» (223)..

Існування динаміки по скороченню відділень за останні 5 років на 40% зумовлене кількома факторами:

1) ліквідації/ виключення з Реєстру банків (12 одиниць);

2) ведення активних бойових дій у частині населених пунктів України;

3) обрання керівниками банків стратегій на скорочення мережі відділень, оптимізацію бізнес-процесів, стрімкий розвиток технологій та зростання популярності онлайн-банкінгу.

На рис. 1 відображена частка у кількості закритих відділень кожного із трьох вище перелічених факторів. Дані фактори суттєво впливають на конкурентні позиції банків, які продовжують свою діяльність на території України. Наприклад: для певної частини населення, особливо в сільських або віддалених районах, де закрилися відділення, виникають проблеми доступу до банківських послуг. Відсутність доступу до фізичних відділень може спонукати клієнтів шукати альтернативи, що пропонують більш зручні умови обслуговування. Це може включати як інші банківські установи, так і фінансово-технологічні компанії, які надають широкий спектр фінансових послуг через онлайн-платформи.

Водночас протягом 2019–2024 років в Україні спостерігається стійка тенденція по приросту кількості активних платіжних карток на 43% (рис. 2).

Відповідно, враховуючи той факт, що банківські картки є першочерговою необхідністю для можливості користування банківськими

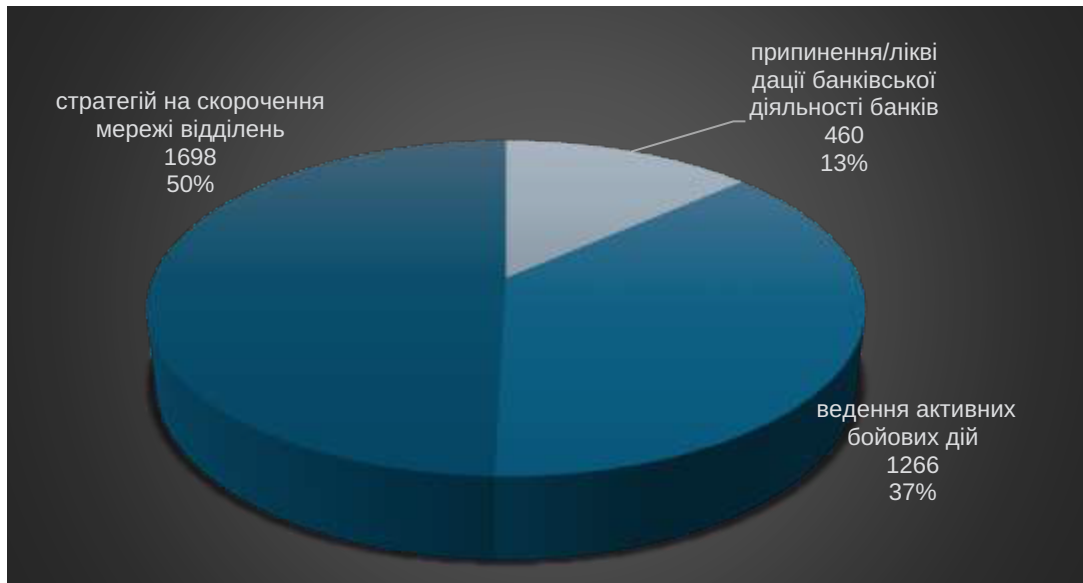

Рис. 1. Фактори закриття відділень

Джерело: складено автором на основі даних НБУ [7]

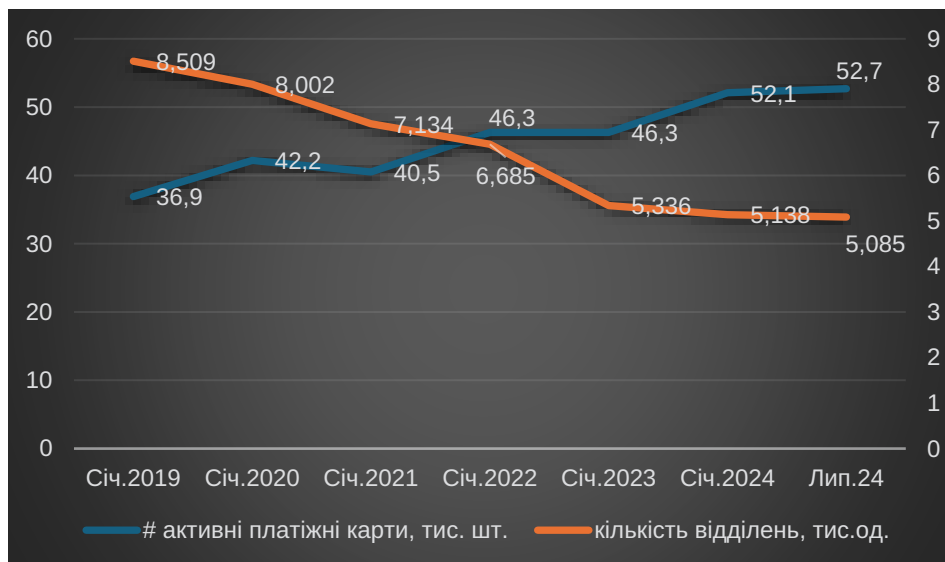

Рис. 2. Динаміка кількості активних платіжних карток та кількості відділень банків в Україні за 2019 р. – 2024 р.

Джерело: складено за статистичними даними офіційного сайту НБУ [7]

застосунками та статистику НБУ, згідно якої 79,5% фізичних осіб у 2023 році обслуговували свої банківські рахунки дистанційно, ми припускаємо, що динаміка кількості активних карт є індикатором збільшення використання населенням України цифрових каналів взаємодії із банками. Наприклад,

Монобанк збільшив кількість активних карт на 7,6 млн. карт у порівнянні із 2019 роком. Тобто при прирості кількості активних платіжних карток по банківській системі України

на 43%. Монобанк продемонстрував за аналогічний період приріст у розмірі 944% [7]. Конкурентною перевагою даного необанку є можливість проведення більшості необхідних послуг клієнтами можуть через мобільний застосунок.

Враховуючи, що 53,29% відділень належить державним банкам, іншим банкам для конкурування за клієнтів необхідно швидко адаптувати свої стратегії до змін та надавати якісні онлайн-послуги, забезпечуючи доступ-

ність та якість банківських послуг для всіх категорій населення.

2. Зростаюча конкуренція з боку NovaPay - небанківської фінансової установи. Фінансова компанія «NovaPay» у 2023р. отримала розширену ліцензію НБУ, яка дозволила надавати нові послуги фізичним особам у сфері, де до цього моменту були лише класичні банки та необанки. Потенціал для ведення діяльності NovaPay – це клієнтська база компанії «Нова пошта» та її розгалужену мережу відділень, яка налічує 11 460 одиниць [6], яка на 55% більше, ніж загальна кількість відділень усіх діючих банків в Україні. NovaPay одразу почала використовувати мережу «Нової Пошти», як одну із своїх ключових конкурентних переваг у конкуруванні з банками за клієнтів у сфері роздрібного бізнесу. Цю конкурентну перевагу підсилюють тенденції по скороченню відділень банків та наявність консервативних клієнтів, які віддають перевагу офлайн-спілкуванню замість цифрових каналів.

У 2023 році компанія збільшила кількість транзакцій на 31%, досягнувши 354 млн. транзакцій порівняно з 2022 роком. Загальна сума переказів через систему склала 235,5 млрд грн, що на 41% більше, ніж у попередньому році. Це свідчить про високий рівень довіри клієнтів та ефективність операцій NovaPay.

3 моменту одержання розширеної ліцензії від НБУ NovaPay активно працює над розширенням своїх фінансових послуг для клієнтів, зокрема в грудні 2023 року дана компанія, першою серед небанківських фінансових компаній, представила мобільний застосунок, який дозволяє здійснювати більшість основних операцій, доступних у банківських застосунках, а саме: поповнення мобільних рахунків, перекази на картки українських банків, перекази за реквізитами, оплата кредитів, страхування, інтернету, комунальних платежів, штрафів, податків та переказів на благодійність. Також застосунок містить такі функції, як оформлення посилки в кредит, функцію одержання 20% щомісячної вигоди на послуги «Нової пошти» з доставки та післяплати, що також є вагомими мотивуючим факторами для клієнтів «Нової Пошти» користуватися застосунком та платіжною картою від NovaPay.

У топ-менеджменту компанії планує розширення спектру своїх послуг у короткостроковій перспективі. Ці плани включають можливість випуску та використання кредитних карток, нарахування додаткових бонусів

та кешбеку для фізичних осіб [1]. Ці нововведення, якщо будуть якісно реалізовані, можуть суттєво збільшити привабливість компанії для різних категорій клієнтів. Однак, у боротьбі за клієнтів з банками, у NovaPay є вагоме обмеження – заборона на відкриття депозитів. Щоб компенсувати це, компанія запропонувала клієнтам новий інвестиційний інструмент — корпоративні облігації з публічною пропозицією.

Ціль NovaPay у перспективі трьох наступних років: залучення 3 млн. клієнтів, увійшов до п'ятірки установ серед банків по кількості клієнтів. Проміжні результати досягнення цієї цілі: при високому рівні насиченості ринку, NovaPay вдалося із грудня 2023 року по липень 2024 року емітувати 151,8 тис. активних платіжних карток, увійшовши за цим показником у першу двадцятку серед банків.

Амбіції щодо експансії у сферу фінансових послуг роздрібного бізнесу банків досить високі та підкріплені реальними можливостями для їх реалізації. Це вказує на значні виклики, з якими стикатимуться банки у конкуренції з NovaPay за клієнтів.

3. Впровадження відкритого банкінгу. У Законі України «Про платіжні послуги» [8]. передбачено, що з 1 серпня 2025 року всі банки мають відкрити свої API. Цей закон – виклик для усіх банків, тому що небанківські фінансові установи, а також нові гравці платіжного ринку, зокрема філії іноземних платіжних установ, оператори поштового зв'язку, зможуть зайти певним чином в конкурентне поле банків. Зокрема впровадження відкритого банкінгу змінить основні принципи доступу до фінансових розрахунків. Клієнти більше не будуть прив'язані до конкретного банку чи його мобільного застосунку, що створить новий рівень конкуренції. Адже реалізувати можливість клієнту бачити та розпоряджатися в одному застосунку всіма його рахунками з різних банків – це великий виклик для більшості діючих кредитно-фінансових установ. Клієнти банків зможуть вибирати найзручніший застосунок і видаляти ті, що їм більше не потрібні. Класичний банк або необанк, або ж фінтех-компанія, яка розробить найзручніший застосунок, у який клієнт зможе додати карту Monobank, NovaPay, КБ «Приватбанку» та інших банків зможе запустити переділ ринку.

Аналізуючи приклад швидкого зростання популярності Monobank, завдяки впровадженню інновацій, можна стверджувати, що традиційні банки, які не адаптують свої стратегії та не проведуть протягом наступних

12 місяців комплексну підготовку платформи банку для виставлення публічних API, вдосконалення своїх мобільних застосунків по функціоналу до рівня кращих та інші заходи, не зможуть зберегти лояльність існуючих клієнтів та залучати нових в умовах трансформації банківської сфери.

Якщо проаналізувати досвід інших країн по впровадженню відкритого банкінгу, то варто зазначити наступне: з впровадженням відкритого банкінгу фінансовий ринок зазнав значних змін, що відкрило нові можливості для банків та фінтех-компаній. Ці зміни створили сприятливі умови для розвитку інноваційних фінансових продуктів та послуг, що дозволило багатьом банкам та фінтех-компаніям залучати клієнтів у класичних банків та конкурувати на нових рівнях. Фінтех-компанії Revolut, цифровий банк Великобританії Monzo, німецький цифровий банк N26, фінтех-компанія Plaid є одними з найвідоміших прикладів успішності в конкуруванні за клієнтів із класичними банками, завдяки впровадженню відкритого банкінгу. Причинами успіху цих цифрових банків та фінтех компаній була готовність в момент впровадження відкритого банкінгу пропонувати клієнтам наступні переваги:

1) інноваційні продукти та сервіси завдяки інтеграції з іншими фінансовими сервісами через відкриті API;

2) інтуїтивно зрозумілий мобільний застосунок з широким функціоналом, який дозволяв дозволяє користувачам легко керувати своїми фінансами, здійснювати платежі, обмінювати валюту та інвестувати;

3) відсутність прихованих комісій, безкоштовні та преміальні рахунки з різними функціями та вигідні умови для міжнародних трансакцій.

На нашу думку, відкритий банкінг в сфері роздрібного бізнесу України стане тригером розвитку фінансових послуг та інновацій. Це створить нові можливості як для банків, так і для їхніх клієнтів, забезпечуючи більш зручний та доступний фінансовий сервіс, відповідно, ті банки та фінтех-компанії, які зможуть швидко адаптуватися до нових умов і запропонувати інноваційні рішення, матимуть значні переваги у конкурентній боротьбі. Водночас ті банки, які не встигнуть адаптувати свої стратегії та платформи, ризикують втратити значну частку ринку.

Висновки. Отже, сучасний стан розвитку банківської сфери роздрібного бізнесу в Україні характеризується рядом особливостей, зокрема:

1) в банківській системі України на 40% скоротилася кількість відділень протягом останніх п'яти років. Це зумовлено кількома факторами, включаючи ліквідацію банків, ведення бойових дій та стратегії оптимізації, які обирають банки. Одночасно зростання кількості активних платіжних карток на 43% свідчить про збільшення використання цифрових каналів для банківських операцій, що підкреслює важливість онлайн-банкінгу та мобільних застосунків для певних категорій клієнтів;

2) NovaPay активно входить на ринок фінансових послуг, використовуючи розгалужену мережу відділень та клієнтську базу «Нової Пошти», що може призвести до втрати частки ринку класичними банками.

3) відкритий банкінг створить нові умови для конкуренції. Клієнти зможуть управляти рахунками різних банків через один застосунок, наслідком даного аспекту буде зменшення лояльності до інших банків. Ті фінансові установи, які швидко адаптуються до нових умов і запропонують інноваційні продукти, зможуть зміцнити свої позиції на ринку. Інші, які не встигнуть адаптуватися, ризикують втратити значну частку клієнтів.

На основі вище описаних тенденцій та перспектив розвитку банківської сфери роздрібного бізнесу в Україні, банкам можна запропонувати такі заходи:

1) активно інвестувати у розвиток своїх мобільних застосунків для забезпечення зручності та доступності своїх послуг. Ключовими факторами успіху будуть: інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, широкий функціонал та інтеграція з іншими фінансовими сервісами через відкриті API;

2) в процесі оптимізації мережі фізичних відділень важливо зберегти доступність банківських послуг для всіх категорій клієнтів банку, особливо для тих, хто віддає перевагу особистому спілкуванню з банківськими співробітниками, зокрема за рахунок запровадження мобільних банківських офісів, проте такі дії не можливі сьогодні, адже вимагають прийняття законодавчих актів на рівні держави;

3) розробляти нові продукти та сервіси, які зможуть конкурувати з пропозиціями Monobank, NovaPay та іншими банками і фінтех-компаніями. Це можуть бути програми лояльності, бонуси, кешбек та інші привабливі пропозиції, які стимулюватимуть клієнтів залишатися на обслуговуванні в банку;

4) впроваджувати інноваційні рішення самостійно або через партнерства з фінтех-

компаніями. Це дозволить банкам швидше адаптуватися до нових тенденцій та надавати клієнтам сучасні фінансові сервіси.

В подальших дослідженнях доцільно дослідити, які інновації та зміни в послугах очіку-

ють українці від банківських установ шляхом проведення опитування серед населення. Відповідь на це питання дасть змогу банкам задовольнити потреби клієнтів, збільшивши одночасно їх довіру та прихильність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бегаль І. Доставляти гроші. Платіжний сервіс "Нової пошти" йде конкурувати з необанками – буде видавати кредитки та відкривати рахунки. Які ще плани у компанії Климova та Поперешнюка. *Forbes Ukraine*. 2023. URL: <https://forbes.ua/company/dostavlyati-groshi-platizhniyservis-novoi-poshti-gotue-neobank-bude-vidavati-kreditki-ta-vidkrivatirakhunki-yaki-shche-plani-u-kompanii-klimova-ta-popereshnyuka-01062023-13622> (дата звернення: 20.04.2024).
2. Король М. М., Співак В. О., Куліковська І. В. Сучасний стан показників української банківської системи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2023. № 47. С. 41–47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-8>
3. Кретов, Д., & Міндова, О. Цифровізація банківського сектору України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Сталій розвиток економіки*. 2024 № 2(49). С. 223–228. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-35>.
4. Мороз, Н., Червінська, О., & Наквацький, М. Розвиток банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-41>.
5. Огляд банківського сектору, лютий 2024 року (Національний банк України). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2024-roku> (дата звернення: 27.04.2024).
6. Офіційний сайт групи компаній NOVA. URL: <https://novaposhta.ua> (дата звернення: 29.04.2024).
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 05.05.2024).
8. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 р. № 3720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 21.05.2024).
9. Руцишин Н. М., Пелех О. Р, Козак А. Р., Криворучко Н. М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 27–35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-04>.
10. Семенов А. Ю., Пахненко О. М., Шалда А. А. Необанки в Україні: особливості, тренди та перешкоди розвитку. *Modern Economics*. 2023. № 39. С. 131–137. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-20)
11. Шуміло, О., Заїка, О., Гречко, С. Аналіз сучасного стану банківської системи України. *Економічний простір*. 2023. № 188. С. 195–199. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/188-32>

REFERENCES:

1. Begal I. (2023). Dostavlyaty hroshi. Platizhnyi servis "Novoi poshty" yde konkuruvaty z neobankamy – bude vydavaty kredytyky ta vidkryvaty rakhunki. Yaki shche plany u kompanii Klymova ta Popereshniuka [Deliver money. «Nova Poshta's» payment service is going to compete with non-banks – it will issue credit cards and open accounts. What other plans do Klymov and Popereshniuk's company have]. *Journal Forbes Ukraine [in Ukrainian]*. <https://forbes.ua/company/dostavlyati-groshi-platizhniy-servis-novoi-poshti-gotue-neobank-budevidavati-kreditki-ta-vidkrivati-rakhunki-yaki-shche-plani-u-kompanii-klimovata-popereshnyuka-01062023-13622> (Accessed: 20 April 2024).
2. Korol M. M., Spivak V. O., Kulikovska I. V. (2023). Suchasnyi stan pokaznykiv ukrainskoi bankivskoi systemy [Current state of indicators of the Ukrainian banking system]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho uni-versytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, vol. 47, pp. 41–47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-8>
3. Kretov, D., & Mindova, O. (2024). Tsyfrovizatsiia bankivskoho sektoru Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Digitalization of the banking sector of Ukraine: current state and development prospects]. *Sustainable Economic Development*, vol 2(49), pp. 223–228. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-35>.
4. Moroz, N., Chervinska, O., & Nakvatskyi, M. (2024) Rozvytok bankivskoho sektoru Ukrainy [Trends of the Banking Sector of Ukraine]. *Economics and Society*, vol. 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-41>.
5. Ohliad bankivskoho sektoru, liutyi 2024 roku [Banking Sector Review, February 2024 (National Bank of Ukraine)]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H1.pdf?v=4 (Accessed April 27, 2024).

6. Ofitsiyniy sait hrupy kompanii NOVA [Official Website of the NOVA Group of Companies]. Available at: <https://novaposhta.ua/> (Accessed April 29, 2024).
7. Ofitsiyniy sait Natsionalnoho banku Ukrainy [Official website of the National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/> (Accessed May 05, 2024).
8. Pro platizhni posluhy [About payment services], Law of Ukraine № 3720-IX from Jun 30, 2021. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (in Ukrainian)
9. Rushchyshyn, N. M., Pelekh, O. R., Kozak, A. R., & Kryvoruchko, N. M. (2024). Suchasnyi stan bankivskoi systemy Ukrainy ta perspektyvy yii rozvytku [Current state of the Banking System of Ukraine and Prospects for its Development]. *Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, vol. 75, pp. 27–35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-04>.
10. Semenog A., Pakhnenko O., Shalda A. (2023). Neobanky v Ukraini: osoblyvosti, trendy ta pereshkody rozvytku [Neobanks in Ukraine: Features, Trends and Obstacles to Development]. *Modern Economics*, vol. 39. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-20)
11. Shumylo, O., Zaiika, O., Grechko, S. (2023). Analiz suchasnoho stanu bankivskoi systemy Ukrainy [Analysis of the Current State of the Banking System of Ukraine]. *Economic Space*, vol. 188, pp. 195–199. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/188-32>